

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-508-5-104>

Майстренко-Вакулєнко Юлія, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри комп'ютерних технологій дизайну та графіки, Державний університет «Київський авіаційний інститут», Київ, Україна

ОБ'ЄКТ І ДІЯ ЯК МИСТЕЦЬКІ КАТЕГОРІЇ МОДЕРНІЗМУ ТА ПОСТМОДЕРНІЗМУ

Ключові слова: візуальне мистецтво, сучасне мистецтво, модернізм, постмодернізм, об'єкт, дія, часопростір

Maystrenko-Vakulenko Yuliya, PhD in Art History, Associate Professor, Department of computer technologies of design and graphics, State University "Kyiv Aviation Institute", Kyiv, Ukraine

Abstract: The focus of the study is on changes in the interrelationships between the concepts of the established and the becoming, the object and the action in the art of the modernism and postmodernism. It is determined that the concepts of postmodernism contributed to a shift in the attention of artists from the finished result – the object that emerged as a result of action – to the process of creation as a reflection of duration and becoming.

Key words: fine art, visual art, contemporary art, image, art education

Взаємозв'язок понять посталого і становлення – об'єкта і дії – перебував у фокусі уваги багатьох поколінь філософів та теоретиків. Простір – «сцена» перебування об'єкта – трактувався як протилежність тривалості процесу становлення, а отже, як протилежність часові. Світоглядними ідеями доби класицизму, що спиралися на ньютонівську фізичну картину світу, було закріплено поділ мистецтв на часові та просторові.

Від початку ХХ століття, як наслідок концепції єдиного часопросторового континууму Айнштайна, в мистецтві авангарду тривали пошуки варіантів трансформації об'єкта: від знищення межі між об'єктом й простором (кубізм), об'єктизації простору (неопластицизм), повного заперечення об'єкта (супрематизм) до його репрезентації (реді-мейд). Ці трансформації були покликані з метою увести до візуального мистецтва категорію часу як невід'ємну складову цілісної часопросторової реальності.

Вивчення значень і виражальних можливостей об'єкта у візуальному мистецтві продовжилося у другій половині ХХ століття. Акцент у спостереженнях митців змістився від статички об'єкта до динаміки дії. Причому не просто від статичного об'єкта до динамічного (як це було у футуризмі), а саме від об'єкта до дії: від завершеного результату – об'єкта, що постав в результаті дії, – до процесу як тривалості, і далі – на суб'єкта, який виступає джерелом дії, на автора. Вектор проблематики авторства був заданий

ще модернізмом, зокрема, дадаїзмом, і поглибився у постмодерністичних пошуках 1960-х. Розмаїття мистецьких концептуальних практик, різноманітність акціонізму, безпосередньо залучає глядача до пролонгованого процесу творення: від ідеї, яка формувалася під впливом певних обставин, до її реалізації, яка, в свою чергу, не виступає кінцевою метою художника, а є лише підставою для подальшої рефлексії глядача. Прогресивне зростання обсягів аудіовізуального продукту також сприяє формуванню пролонгації сприйняття об'єкта, його «часовізації».

Сприйняття реальності та відображення її в мистецтві залежить від обсягу та характеру знань про цю реальність. Світогляд доби Відродження розглядав картину як ілюзорне вікно в інший світ, досліджував проблему глибини та образу. Модернізм проголосив цінність картинної площини, акцентував на проблемі форми об'єкта та відображенні чотирирівмірності часопростору. Постмодернізм натомість став своєрідним «горизонтом подій» світосприйняття: підмет і присудок, об'єкт і дія, простір і час міняються місцями й ролями. Іменник, ім'я, особистість, об'єкт трактуються як результат дії. У мистецтві стає важливим процес – процес творення. Візуальне мистецтво, ареалом існування якого споконвік був простір, протягом другої половини ХХ століття впевнено вторглося у царину часу і закріпилося у ній.